

HERMAN KOCH

‘In gezelschap
van vrouwen
doe ik mij wat
charmant
voor.

Je wilt
toch altijd
even

kijken
hoe je in de markt ligt’

Hij is bekend als televisiemaker en acteur van programma's als *Jiskefet*, *Debiteuren Crediteuren* en *De Sint Hubertusberg*. Maar voor alles is Herman Koch (47) schrijver. Twee jaar geleden werd zijn vijfde roman *Het diner* een bestseller. Zijn nieuwe boek *Zomerhuis met zwembad* verscheen vorige maand.

Hij vindt het een beetje lastig om over zijn nieuwe roman te praten. Begrijpelijk, want voor je het weet geef je te veel prijs. Enig mysterie is dus gewenst, zoals dat ook het geval was bij *Het diner*, de roman die twee jaar geleden de status kreeg van 'het boek dat je gelezen moest hebben' en die de *NS Publieksprijs 2009* won. Ook *Zomerhuis met zwembad* is weer zo'n fascinerend, vaardig geschreven boek dat de lezer vanaf de eerste zin - *Ik ben huisarts* - in z'n lurven grijpt en niet meer loslaat. Die huisarts, Marc Schlosser, heeft een medische fout begaan waardoor de patiënt, de gevierde acteur Ralph Meier is overleden. Maar wás het wel een medische fout? Marc had voor zijn gevoel immers alle reden om wraak te nemen.

Het is prettig om het boek af te hebben, vertelt Herman Koch, terwijl we in een rumoerig restaurant

nemen, maar ook om de gedachte: misschien zit er nog wel meer in."

Het gevaar bestaat dat je het 'doodschrijft'. "Zeker, maar dat is een aspect waarvan ik weet dat ik oud genoeg ben om dat niet te laten gebeuren. Ik ga niet eindeloos zitten verbeteren. Het grootste gevaar bij het schrijven is dat je zo goed weet hoe het verhaal zal gaan, dat je het te snel afmaakt. Terwijl je eigenlijk meer lengte nodig hebt om het goed te vertellen."

Hoe is *Zomerhuis met zwembad* ontstaan? "Ik heb een zoon van zestien, Pablo. Maar ik ben altijd nieuwsgierig geweest naar hoe het is om (ook) een dochter te hebben. In mijn omgeving zie ik natuurlijk wel hoe dat is, maar voor honderd procent weet je het nooit."

Was het pure nieuwsgierigheid naar een dochter, of ook een verlangen? "Een verlangen, dat ook. Door puur praktische omstandigheden is het bij één kind gebleven."

In je boek schrijf je: 'Alle vaders willen liever een zoon dan een dochter. Alle moeders trouwens ook.'

Hij lacht. "Dat zegt Marc, de huisarts. Maar ik denk wel dat er een kern van waarheid in zit. Wat mannen betreft, van vrouwen weet ik dat niet zo zeker."

Misschien om hun man te behagen? "Nou, het moeder-dochterconflict is volgens mij nog groter dan een vader-zoonconflict. Vrouwen concurreren sowieso op een andere manier met elkaar dan mannen.

Daarom is het voor een vrouw, denk ik, leuker om een zoon te hebben. Aan onze zoon zie ik hoe leuk hij zijn moeder vindt. Met mij is er meer concurrentie, al gaat dat wel op een leuke, aardige manier. Toen Pablo opeens heel hard begon te groeien, zei hij geregeld tegen mij: 'Jij gaat straks echt helemaal gestrekt. In een keer horizontaal.' Dat was een grapje, maar tegelijkertijd zegt het iets over de fysieke concurrentie: 'Ik moet mijn vader kunnen vloeren.' Ik hoor het nu bijna nooit meer, omdat hij inmiddels langer is dan

ik. Vroeger deden we ook aan armpje drukken en dat soort dingen. Dat zie ik moeders en dochters niet zo gauw doen. Het leuke van een zoon is ook dat je je als vader met hem kunt identificeren. Pablo en ik delen ons gevoel voor humor en ons optimisme."

Denk je dat een dochter je als vader nog kwetsbaarder maakt? "Ja. En dat thema komt ook in *Zomerhuis met zwembad* naar voren. Ik zou mij als vader meer zorgen maken en wel om de puur biologische reden waarom je je zorgen móet maken. De dochter van vrienden van ons gaat een paar maanden in haar eentje naar Thailand. Dan denk ik meteen: alsjeblieft zeg! Dat zou ik ook met Pablo hebben, maar op een andere manier. Wij hebben natuurlijk ook de normale 'hoe laat thuis'-gesprekken, maar ja, het is wel een jongen. Zo simpel is het."

Maar wel je kind, dus je achilleshiel. Het gaat ook in dit boek over de enorme kwetsbaarheid die je als ouder hebt. "Absoluut. Ik realiseerde mij na *Het diner* dat ik nog wel een boek in mijn hoofd had vanuit het perspectief van een vader met een gezin. Ook mijn eerdere roman *Odessa Star* had dat gezinsthema. Juist de kwetsbaarheid van een ouder is voor mij de motor om daarover te willen schrijven. Hoe ver ga je in je bescherming? In hoeverre maak je je bezorgd over je eigen positie ten opzichte van je kind? *Odessa Star* gaat over een vader die zich zorgen maakt over dat zijn zoon hem niet meer leuk vindt. Hij doet zeer onverstandige dingen om bij hem in de smaak te blijven vallen. Ik zou dat zelf nooit doen, maar ik denk wel dat iedere ouder die neiging heeft."

Is in de smaak blijven vallen een zorg die jou bezighoudt nu je zoon zestien is? "Eigenlijk niet. Pablo is een puber, maar wel een buitengewoon aardige. Meer dan die gezonde concurrentie met een knipoog is er niet aan de hand. Hij vindt het leuk om met mij te gaan winkelen, dat doet hij met zijn moeder niet. In kledingwinkels adviseert hij mij over jasjes en petten waarvan hij denkt dat die mij goed staan. Kennelijk vindt hij het belangrijk hoe ik eruitzie. Dat scheelt weer, want ik ken kinderen die over hun ouders roepen dat dat geen enkel nut heeft, want die ouders 'zien er toch belachelijk uit.' Dat zijn blijkbaar hope-loze gevallen."

Val jij in de categorie 'overbezorgde ouders'? "Nee, het zijn meer de normale zorgen, zoals gepieker als ik weet dat hij in het donker naar huis fietst. De rolverdeling tussen man en vrouw zoals die in het boek wordt beschreven, hebben mijn vrouw en ik thuis precies zo. Ik spéél dat ik minder bezorgd ben dan

'Ik weet nu wat ik moet met een boek, vroeger verspilde ik daar meer energie aan'

Amalia. Een standaardgesprek bij ons thuis gaat zo; Pablo zegt bijvoorbeeld: 'Ik heb laatst in het café een x aantal biertjes genomen.' - ik zal om privacayredenen geen aantallen noemen - en dan zegt Amalia: 'Zo veel?!' 'Ja, maar mam, papa dronk toen hij zo oud was als ik net zo veel, hoor. Dat is toch zo, pap?' Waarop ik begin te schipperen met: 'Nou, tja, ik deed dat niet elke dag hoor. Alleen op vrijdag.' En dan roept hij weer: 'Ja, ik toch ook?' Enfin, dat soort gesprekken. Amalia schrikt eerder van de hoeveelheid die soms wordt ingenomen, terwijl ik denk: het zal wel, hij moet er gewoon zelf achterkomen. Bovendien heb ik hem nog nooit stommelend de deur door horen komen."

Je bent in *Zomerhuis met zwembad* niet zo aardig over mannen. Het zijn eigenlijk machteloze sukkel die iets te graag hun piemel achterna lopen. De vrouwen in je boeken zijn verstandiger, maar erg opportunistisch. "Het is nu eenmaal interessanter om over losers en ►

'Het grootste gevaar bij het schrijven is dat je zo goed weet hoe het verhaal zal gaan, dat je het te snel afmaakt'

de menukaart bestuderen. De schrijver is vriendelijk, charmant en neemt alle tijd. "Maar," zegt hij, "aan de andere kant is het ook weer jammer. Je leeft een hele tijd met zo'n boek en dan voelt het als een afscheid. In het verleden heb ik weleens boeken geschreven waarvan ik dacht: wat ben ik blij dat ik ervanaf ben." **Zegt dat iets over de kwaliteit?** "Nee, dan gaat het om het 'beter dan dit krijg ik het toch niet'-gevoel. Zo heb ik heel lang over *Het diner* gedaan. Net alleen omdat ik het zonde vond om er afscheid van te

klootzakken te schrijven dan over prima, goed in hun vel zittende mensen. Al moeten ze ook niet honderd procent onsympathiek zijn. Maar je hebt van die mannen die zo ongelooflijk met vrouwen kunnen zitten slijmen. Heel vermoeiend. Ik voel me op m'n gemak bij vrouwen, maar niet meer of minder dan bij mannen.”

Je hebt niet de neiging om je veren een beetje op te strijken? “Dat wel natuurlijk, dat hoort, dat is er niet uit te slaan. Je probeert als man altijd wel weer de aandacht te trekken of indruk te maken. Ik denk dat

‘Pablo is een puber, maar wel een buitengewoon aardige. In kledingwinkels adviseert hij mij over jasjes en petten’

ik mij in gezelschap van vrouwen wat charmanter voordeel. Je wilt toch altijd even kijken hoe je in de markt ligt. Al zijn er ook vrouwen bij wie je dat minder belangrijk vindt.”

Marc is in het boek getrouwd met een leuke, mooie vrouw. Toch lijkt zijn behoefte aan vreemdgaan bijna een automatisme. “Wel of niet vreemdgaan heeft een biologische functie, zegt iemand in het boek. Het doel van de schepping is blijkbaar dat soorten zich vermenvuldigen. Ik heb ook het idee dat het bij mannen iets anders ligt dan bij vrouwen, omdat mannen tot hun tachtigste nieuwe wezens kunnen maken. Ik kan mij voorstellen dat als ik een minder leuke vrouw zou hebben dan Amalia, ik net zo had kunnen worden als Marc. Het zit ook in mij, ik houd mij er alleen minder mee bezig. Het is allemaal gedoe. Maar als ik op een feestje sta en ik heb drie, vier biertjes op, ben ik ook niet te onderscheiden van de niet getrouwde mannen. In mijn fantasie althans. Wat de motivatie bij vrouwen is om vreemd te gaan weet ik eigenlijk niet.”

Bevestiging? “Maar dat is volgens mij meer iets cultureels. Dat is het voor mannen eigenlijk ook. Het is weer dat testen van je marktwaarde. Als je jong bent doe je dat onbeschaamd, naarmate je ouder wordt kun je er een goed humeur van krijgen: goh, volgens mij had ik net sjans van die of die. Dat geldt voor beide seksen.”

Met dit verschil dat de seksuele aantrekkingskracht van vrouwen in het boek wordt omschreven als:

‘Vrouwen zijn de voetballers van de schepping. Op hun vijfendertigste gaan ze met pensioen.’ Hij grinnikt. “Ik vond het lekker om die zin op te schrijven. Bij vrouwen is dat inderdaad iets meer het geval, ja.”

lets? “Oké, heel erg.”

Je lijkt mij een echte observator. “Absoluut. Als Amalia en ik uit eten gaan ga ik altijd zo zitten dat ik het hele restaurant kan overzien. Zij heeft die behoefte minder, al fantaseren wij allebei graag over wat er met de mensen een tafeltje verderop aan de hand kan zijn. Ik verveel me daarom ook nooit. Vertraging op een vliegveld? Zit ik niet mee, ik vind het heerlijk om rond te lopen en naar al die mensen kijken. Maar ik ben geen observator die buiten het leven staat.”

Nog even terugkijken, was je eigenlijk verbaasd door het succes van *Het diner*? “Ja. Het was wel helemaal geworden en gelukt zoals ik het wilde. Ik dacht: misschien zal dit iets meer aanslaan dan andere boeken. Maar niet in deze omvang. Dat wist niemand en dat kan ook niet, daar is geen recept voor. Je weet hooguit: dit boek is helemaal goed, ik kan er niets meer aan toevoegen. Maar dat betekent niet dat 400.000 mensen het gaan kopen.”

Wat heeft het je gebracht? “Voornamelijk de vrijheid om niets meer te hoeven doen waar ik eigenlijk niet zo'n zin in heb. Dat vind ik belangrijker dan de materiële kant van succes.”

Schrijf je makkelijk? “Makkelijker. En dat heeft puur te maken met leeftijd en ervaring. Ik weet nu wat ik moet met een boek, vroeger verspilde ik daar meer energie aan. Een prachtige uitspraak van toneelschrijver Tennessee Williams is: ‘Kijk pas de volgende dag naar wat je geschreven hebt. Het is nooit zo goed als je dacht, maar het is ook nooit zo slecht als je dacht.’ Zo is het precies.” ■

Zomerhuis met zwembad is een uitgave van Anthos en kost € 19,95. Het door Herman Koch ingesproken gelijknamige luisterboek is een uitgave van Rubinstein en kost € 26,95.

Mail en win!

Wij verloten 25 exemplaren van de roman *Zomerhuis met zwembad* en 15 exemplaren van het luisterboek. Wilt u kans maken? Kijk op www.margriet.nl/mailenwin.